

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi kuljetusten alueellisesta tukemisesta annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan kuljetusten alueellisesta tukemisesta annetun lain voimassaoloaikaa jatkettavaksi vuoden 2007 loppuun. Nykyinen laki on voimassa vuoden 2003 loppuun.

Lisäksi pienen ja keskisuuren yrityksen määritelmä ehdotetaan muutettavaksi pienten ja keskisuurten yritysten määritelmästä 6 päivänä toukokuuta 2003 annetun komission suosituksen mukaiseksi.

Esitys liittyy valtion vuoden 2004 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana sen jälkeen, kun Euroopan yhteisöjen komissio on hyväksynyt muutoksen, mikä tapahtunee keväällä 2004. Uutta pienen ja keskisuuren yrityksen määritelmää sovellettaisiin kuitenkin vasta 1 päivästä tammikuuta 2005 alkaen.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

1.1. Nykytila

Kuljetusten alueellisesta tukemisesta annettu laki (954/1981) tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 1982. Laki on määräaikainen, ja se koski aluksi kuljetuksia vuosina 1982—1989. Lain voimassaoloaikaa on jatkettu seitsemän kertaa, viimeksi vuoden 2003 loppuun.

Suomen liittyessä Euroopan unionin jäseneksi komissio päätti jäsenyysneuvottelujen yhteydessä, että Euroopan unionin alueella kuljetustukea voidaan maksaa vain alueille, joiden asukastiheys on enintään 12,5 asukasta neliökilometrillä. Näitä alueita ovat Suomessa Lapin, Pohjois-Pohjanmaan, Kainuun, Pohjois-Karjalan sekä Etelä-Savon maakunnat. Tällä hetkellä alueelliseen kuljetustukeen oikeuttavat kunnat on lueteltu kuljetusten alueellisesta tukemisesta annetun lain soveltamisalueesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (704/2000).

Kuljetustukea maksetaan näiden maakuntien alueella toimivien pienten ja keskisuurten yritysten valmistamien tuotteiden kuljetuksille. Tuki maksetaan pääsääntöisesti tavaran lähettäjälle. Kuljetustukea haetaan puolen

vuoden kuljetuksista jälkikäteen kaksi kertaa vuodessa. Hakemukset lähetetään ja ne käsitellään sen alueen työvoima- ja elinkeinokeskuksen yritysosastolla, jonka alueella yritys toimii.

Kuljetusten alueelliseen tukemiseen on valtion talousarviossa osoitettu arviomääräraha. Vuosina 2001—2003 arviomäärärahan suuruus on ollut 3,364 miljoonaa euroa. Vuonna 2001 kuljetustukea maksettiin 3,674 miljoonaa euroa ja vuonna 2002 3,681 miljoonaa euroa. Molempina vuosina kuljetustuen maksamiseen tarvittiin arviomäärärahan ylitys. Kuljetustukea on maksettu vuonna 2002 yhteensä 245 pienelle ja keskisuurelle yritykselle.

1.2. Voimassaoloajan jatkaminen

Kuljetusten alueellisesta tukemisesta annetun lain voimassaoloaikaa ehdotetaan jatkettavaksi neljällä vuodella vuoden 2007 loppuun. *Lain 20 §:n 2 momenttia* ehdotetaan tämän vuoksi muutettavaksi.

Kuljetusten alueellisesta tukemisesta annetun lain voimassaoloaikaa on jatkettu seitsemän kertaa. Useana kertana voimassaoloa on jatkettu yhdellä tai kahdella vuodella. Lain voimassaoloajan jatkaminen vain vuodella tai kahdella ei ole yritysten kannalta tarkoituk-

senmukaista, koska tukijärjestelmän tulisi olla yrityksille pidemmällä aikavälillä varma ja ennakoitavissa oleva. Tuen lyhytaikaisuuden on arvioitu myös heikentävän sen vaikutavuutta. Tämän vuoksi kuljetusten alueellisesta tukemisesta annetun lain voimassaoloajan pidentäminen vuoden 2007 loppuun on yritysten toiminnan kannalta tarkoituksenmukaista ja useamman vuoden kestäväksi lakina edesauttaa kuljetustuen pyrkimystä tasoittaa yritystoiminnan edellytyksiä eri puolilla Suomea.

Kuljetusten alueellisesta tukemisesta annetun lain 9 §:ssä luetellaan ne tuoteryhmät, jolle kuljetustukea voidaan maksaa. Kuljetustukeen oikeuttavista tuotemääritelmistä on lain 15 §:n perusteella ollut mahdollista pyytää ennakkotietoa. Kirjallinen päätös ennakotiedosta on 15 §:n 2 momentin mukaan valtiota sitova kahden vuoden ajan. Päätös on kuitenkin sitova enintään vuoden 2003 loppuun. Lain voimassaoloajan jatkamisen vuoksi 15 §:n 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että ennakkopäätös olisi sitova lain voimassaoloaikaa vastaavasti enintään vuoden 2007 loppuun. Lisäksi 2 momentin luettavuutta ehdotetaan samassa yhteydessä parannettavaksi asiasisältöön vaikuttamattomilla muutoksilla.

1.3. Pienten ja keskisuurten yritysten määritelmien muuttaminen

Kuljetusten alueellisesta tukemisesta annetun lain 12 a §:ssä on määritelty pieni ja keskisuuri yritys. Määritelmät perustuvat komission 3 päivänä huhtikuuta 1996 pienten ja keskisuurten yritysten määritelmästä antamaan suositukseen 96/280/EY. Komissio on 6 päivänä toukokuuta 2003 antanut suosituksen mikroyritysten sekä pienten ja keskisuurten yritysten määritelmästä 2003/361/EY. Uudella suosituksella, joka tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005, lähinnä korotettiin yrityksen liikevaihtoa ja taseen loppusummaa kuvaavia tunnuslukuja sekä selvennettiin riippumattomuus-käsitettä. Voimassa olevan lain pienen ja keskisuuren yrityksen määritelmät ovat vanhan suosituksen mukaisia.

Voimassa olevassa laissa pienellä ja keskisuurella yrityksellä tarkoitetaan yritystä, jonka palveluksessa on vähemmän kuin 250

työntekijää ja jonka vuotuinen liikevaihto on enintään 40 miljoonaa euroa tai taseen loppusumma enintään 27 miljoonaa euroa. Lisäksi muun kuin pienen ja keskisuuren yrityksen omistusosuus tuen kohteena olevasta pienestä tai pienestä ja keskisuuresta yrityksestä on rajattu enintään 25 prosenttiin osakeyhtiömuotoisen yrityksen osakepääomasta tai äänimäärästä. Uudessa komission suosituksessa pieni ja keskisuuri yritys on määritelty yritykseksi, jonka palveluksessa on vähemmän kuin 250 työntekijää ja jonka joko vuosiliikevaihto on enintään 50 miljoonaa euroa tai taseen loppusumma on enintään 43 miljoonaa euroa. Komission suosituksessa määritellään lisäksi yrityksen riippumattomuuden edellytykset.

Riippumattomia ovat suosituksen mukaan ne yritykset, joiden pääomasta tai äänivaltaisista osakkeista 25 prosenttia tai enemmän ei ole yhden sellaisen yrityksen omistuksessa tai sellaisten yritysten omistuksessa, joihin ei voida soveltaa tilanteen mukaan joko pienen ja keskisuuren yrityksen määritelmää tai pienen yrityksen määritelmää. Suosituksessa on erikseen määritelty ne tapaukset, jolloin riippumattomuutta koskevasta perusteesta voidaan poiketa.

Edellä sanottuun viitaten ehdotetaan, että lain 12 a §:n pienen ja keskisuuren yrityksen määritelmä muutetaan vastaamaan mainitussa komission uudessa suosituksessa määriteltyä pieneä ja keskisuurta yritystä. Samassa yhteydessä poistetaan myös vuosiliikevaihdon ja taseen loppusumman osalta viittaukset vastaaviin markkamääriin.

2. Esityksen vaikutukset

2.1. Taloudelliset vaikutukset

Kuljetusten alueellisesta tukemisesta annetun lain voimassaoloajan jatkaminen neljällä vuodella aiheuttaisi valtiolle kustannuksia yhteensä 17,4 miljoonaa euroa.

Vuosien 2004—2007 aikana on vuosittain arvioitu tarvittavan kuljetustuen maksamiseen 4,35 miljoonaa euroa. Kuljetustuen hakumenettelystä johtuen kunakin vuonna tulee maksettavaksi edellisen vuoden jälkimmäiseen puolivuotiskauteen sekä kyseisen vuo-

den ensimmäiseen puolivuotiskauteen sisältyvien hakemusten kuljetustuet. Vuoden 2007 jälkimmäisen puolivuotiskauden arviolta 2,175 miljoonan euron kuljetustukien maksamiseen on varauduttava vuoden 2008 talousarviossa.

Määräraharapeessa on otettu huomioon Pohjois-Savon maakunnan sisällyttäminen vuodesta 2004 alkaen kuljetustukeen oikeuttavien alueiden joukkoon. Laajennuksen kustannusvaikutuksiksi on arvioitu vuositasona noin 600 000 euroa.

Saariston kuljetustuen maksamiseen on valtion vuoden 2004 talousarvioesityksessä ehdotettu varattavaksi enintään 8 500 euroa, joka sisältyisi kuljetustukeen varattavaan määrärahaan. Vuonna 2002 saaristokuljetusten tukea maksettiin vain harvoille yrityksille.

Pienten ja keskisuurten yritysten määrittämisen muuttamisen kustannusvaikutukset arvioidaan hyvin vähäisiksi.

2.2. Yritysvaikutukset

Kuljetustuen perusteena ovat olleet yritysten syrjäisestä sijainnista ja keskimääräistä pidemmistä matkoista aiheutuvat suuret kuljetuskustannukset. Kuljetustuen vaikutuksista tehtyjen tutkimusten mukaan kuljetustuki soveltuu pitkistä matkoista aiheutuvien lisäkustannusten korvaamiseen syrjäisillä alueilla sijaitseville pienille ja keskisuurille yrityksille.

Kuljetustukea maksetaan pienille ja keskisuurille yrityksille. Vuoden 2002 aikana tukea on maksettu 245 yritykselle yhteensä 3,7 miljoonaa euroa. Kuljetustukea saaneet yritykset jakautuvat yrityskoon mukaan siten, että suurin osa kuljetustukea saaneista yrityksistä oli pieniä yrityksiä. Pienten yritysten lukumääräinen osuus kuljetustuen saajista oli 58 % ja niiden osuus maksetusta tuesta oli 33 %.

Toimialoista eniten kuljetustukea on maksettu sahatavaran ja puuteollisuustuotteiden kuljetuksille. Edellä mainittujen alojen yrityksiä oli vuonna 2002 yhteensä 106 ja niiden saama kuljetustuki 2,2 miljoonaa euroa oli 61 % kyseisenä vuonna maksetusta kuljetustuesta. Toiseksi eniten tukea maksettiin betonituotteiden kuljetuksille yhteensä 0,7

miljoonaa euroa, mikä oli 19 % maksetusta tuesta. Seuraavaksi merkittävimmät toimialat olivat metalli- ja muovituotteiden kuljetukset.

Tällä hetkellä voimassa olevan kuljetusten alueellisesta tukemisesta annetun lain soveltamisalueesta annetun asetuksen mukaan alueelliseen kuljetustukeeseen ovat oikeutettuja Lapin, Pohjois-Pohjanmaan, Kainuun, Pohjois-Karjalan sekä Etelä-Savon maakuntiin kuuluvissa kunnissa sijaitsevat pienet ja keskisuuret yritykset. Pohjois-Pohjanmaan maakuntaan kuuluu 17 kuntaa, jotka eivät sisälly kansalliseen tukialueeseen kuten muut Pohjois-Pohjanmaan kunnat. Näissä kunnissa sijaitseville pienille ja keskisuurille yrityksille maksetaan kuljetustukea de minimis -periaatteella, joka tarkoittaa, että yritykselle voidaan maksaa de minimis -perusteista julkista tukea enintään 100 000 euroa kolmen vuoden aikana.

Edellä mainittua asetusta on tarkoitettu muuttamaan lainmuutoksen voimaantulon yhteydessä siten, että Pohjois-Savon maakunta liitetään de minimis -perusteella kuljetustukeen oikeuttavien alueiden joukkoon. Pohjois-Savon alueelta arvioidaan noin 40–50 pienen ja keskisuuren yrityksen tulevan kuljetustuen piiriin.

Maksettu kuljetustuki jakautui alueellisesti vuonna 2002 siten, että eniten tukea saivat Pohjois-Pohjanmaan 83 yritystä, joiden osuus tuesta oli 1,4 miljoonaa euroa, mikä oli 38 % koko kuljetustuen määrästä. Seuraavaksi eniten tukea maksettiin Kainuussa sijaitsevalle 24 yritykselle, joiden osuus tuesta oli 23 %. Pohjois-Karjalan tukea saavien 56 yrityksen osuus oli 17 % ja Lapin 54 yrityksen osuus 12 % maksetusta kuljetustuesta.

Pienten ja keskisuurten yritysten määrittämisen muuttamisella ei arvioida olevan juurikaan vaikutuksia tukea saavien yritysten määrään tai toimialoihin.

3. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu kauppa- ja teollisuusministeriössä virkatyönä.

Asia on ollut esillä talouspoliittisessa ministerivaliokunnassa 10 päivänä kesäkuuta 2003.

4. Voimaantulo

Nykyinen laki on voimassa vuoden 2003 loppuun.

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohdaksi. Lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin voitaisiin kuitenkin ryhtyä ennen lain voimaantuloa. Lakia sovellettaisiin sellaiseen lain voimaantulon jälkeen maksettavaan kuljetustukeen, jonka perusteena ovat 1 päivänä tammikuuta 2004 tai sen jälkeen alkavat kuljetukset.

Määräaikaisen lain voimassaoloajan jatkamisesta on ilmoitettava Euroopan yhteisöjen komissiolle. Muutosta ei voida toteuttaa en-

nen kuin komissio on hyväksynyt sen. Tämän vuoksi lain voimaantulosta säädettäisiin erikseen valtioneuvoston asetuksella sitten, kun komissio on käsitellyt muutoksen. Komission hyväksyntä muutokselle saataneen keväällä 2004. Lain muutettua 12 a §:ää sovellettaisiin kuitenkin vasta 1 päivästä tammikuuta 2005, jolloin komission suositus mikroyritysten sekä pienten ja keskisuurten yritysten määritelmästä 2003/361/EY tulee voimaan.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

kuljetusten alueellisesta tukemisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kuljetusten alueellisesta tukemisesta 18 päivänä joulukuuta 1981 annetun lain (954/1981) 12 a §, 15 §:n 2 momentti ja 20 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 12 a § laissa 1185/2000 sekä 15 §:n 2 momentti ja 20 §:n 2 momentti laissa 1008/2001 seuraavasti:

12 a §

Pienellä ja keskisuurella yrityksellä tarkoitetaan mikroyritysten sekä pienten ja keskisuurten yritysten määritelmästä annetussa komission suosituksessa 2003/361/EY määriteltäviä pientä ja keskisuurta yritystä, jonka palveluksessa on vähemmän kuin 250 työntekijää ja jonka joko vuosiliikevaihto on enintään 50 miljoonaa euroa tai taseen loppusumma enintään 43 miljoonaa euroa sekä joka täyttää yrityksen riippumattomuutta kuvaavat ja muut suositukseen sisältyvät pienen ja keskisuuren yrityksen tunnusmerkit.

15 §

Kirjallinen päätös ennakkotiedosta on kuljetustukeen oikeuttavilta tuotemääritelmiltä valtiota sitova kahden vuoden ajan päätöksen antamisesta, jos kuljetustuen maksamisperus-

teet eivät kyseisenä aikana ole muuttuneet. Päätös on sitova kuitenkin enintään vuoden 2007 loppuun.

20 §

Tätä lakia sovelletaan kuljetuksiin, jotka tapahtuvat vuosien 1982—2007 aikana.

Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana. Sen 12 a §:ää sovelletaan kuitenkin vasta 1 päivästä tammikuuta 2005.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Lakia sovelletaan sellaiseen sen voimaantulon jälkeen maksettavaan kuljetustukeen, jonka perusteena ovat 1 päivänä tammikuuta 2004 tai sen jälkeen alkavat kuljetukset.

Helsingissä 16 päivänä syyskuuta 2003

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Kauppa- ja teollisuusministeri *Mauri Pekkarinen*

Laki**kuljetusten alueellisesta tukemisesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kuljetusten alueellisesta tukemisesta 18 päivänä joulukuuta 1981 annetun lain (954/1981) 12 a §, 15 §:n 2 momentti ja 20 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 12 a § laissa 1185/2000 sekä 15 §:n 2 momentti ja 20 §:n 2 momentti laissa 1008/2001 seuraavasti:

Voimassa oleva laki

12 a §

Pienellä ja keskisuurella yrityksellä tarkoitetaan pienten ja keskisuurten yritysten määritelmästä annetussa komission suosituksessa 96/280/EY, sellaisena kuin se on 3 päivänä huhtikuuta 1996, määriteltyä pientä ja keskisuurta yritystä, jonka palveluksessa on vähemmän kuin 250 työntekijää ja jonka joko vuosiliikevaihto on enintään 40 miljoonaa euroa *tai sitä vastaava markkamäärä* tai taseen loppusumma enintään 27 miljoonaa euroa *tai sitä vastaava markkamäärä* sekä joka täyttää yrityksen riippumattomuutta kuvaavat ja muut suositukseen sisältyvät pienen ja keskisuuren yrityksen tunnusmerkit.

Ehdotus

12 a §

Pienellä ja keskisuurella yrityksellä tarkoitetaan *mikroyritysten sekä* pienten ja keskisuurten yritysten määritelmästä annetussa komission suosituksessa 2003/361/EY määriteltyä pientä ja keskisuurta yritystä, jonka palveluksessa on vähemmän kuin 250 työntekijää ja jonka joko vuosiliikevaihto on enintään 50 miljoonaa euroa tai taseen loppusumma enintään 43 miljoonaa euroa sekä joka täyttää yrityksen riippumattomuutta kuvaavat ja muut suositukseen sisältyvät pienen ja keskisuuren yrityksen tunnusmerkit.

15 §

Kirjallinen päätös ennakkotiedosta on kuljetustukeen oikeuttavien tuotemääritelmien suhteen valtiota sitova kahden vuoden ajan päätöksen antamisesta *lukien* edellyttäen, että kuljetustuen maksamisperusteet eivät kyseisenä aikana ole muuttuneet. Päätös on sitova kuitenkin enintään vuoden 2003 loppuun.

Kirjallinen päätös ennakkotiedosta on kuljetustukeen *oikeuttavilta tuotemääritelmiltä* valtiota sitova kahden vuoden ajan päätöksen antamisesta, *jos* kuljetustuen maksamisperusteet eivät kyseisenä aikana ole muuttuneet. Päätös on sitova kuitenkin enintään vuoden 2007 loppuun.

20 §

Tätä lakia sovelletaan kuljetuksiin, jotka tapahtuvat vuosien 1982—2003 aikana.

Tätä lakia sovelletaan kuljetuksiin, jotka tapahtuvat vuosien 1982—2007 aikana.

Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana. Sen

12 a §:ää sovelletaan kuitenkin vasta 1 päivästä tammikuuta 2005.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Lakia sovelletaan sellaiseen sen voimaantulon jälkeen maksettavaan kuljetustukeen, jonka perusteena ovat 1 päivänä tammikuuta 2004 tai sen jälkeen alkavat kuljetukset.